

De Nederlandse Landwacht

Na de gedeeltelijke teloorgang van de WA na 1943 trad een nieuwe terreurorganisatie op, de Nederlandse Landwacht, die zich hier zou bezondigen aan mishandelingen. De Landwacht werd in november 1943 door Rauter opgericht, en kwam onder Van Geelkerken te staan. Ze kreeg een politietaak toebedeeld. Uit NSB en WA stelde men de wacht samen; hierdoor kwam wat aan weerbare mannen restte binnen deze groepen ook onder Duits commando te staan, vooral omdat in feite een officier van de Ordnungspolizei het bevel over de Landwacht in handen kreeg. Oprichting van een soort hulppolitie bleek noodzakelijk omdat vanaf 1943 de gewone politie zich over het algemeen steeds passiever ging houden, met name ten aanzien van het opsporen van onderduikers die voor de Duitsers zo belangrijk konden zijn.

Aanvankelijk telde de Landwachtorganisatie landelijk zo'n 1.200 beroeps-, en ongeveer 9.000 hulplandwachters; vanaf juni 1944 werden de laatsten ook in vaste dienst aangesteld. Formeel diende de wacht zich bezig te houden met controle op zwarthandelaren, en het speuren naar Joodse en andere onderduikers, en illegale werkers. In de praktijk maakten ze zich aan tal van andere vergrijpen schuldig.

De Landwacht vormde een ongedisciplineerde en haveloze bende, die voornamelijk op eigen voordeel uit was. Daar ze meestal gewapend was met jachtgeweren, voorzien van hagelpatronen, werd ze uitgemaakt voor „Jan Hagel". De groepen Landwachters werden steeds bij elke opdracht aangevuld met één politieman of marechaussee. Hierin maakten de marechaussees Kramer en Schalkoort zich berucht. Deze laatste had in 1943 al huiszoekingen verricht op Zuid-Bevelander vergrijpen. Bij huiszoekingen ging ze zich niet zelden te buiten aan machtsmisbruik en onnodige ruwheden. Doordat ze met plaatselijke omstandigheden meestal goed op de hoogte was, vormde ze een groter gevaar dan de SD. Vooral ook omdat allerlei verradersselementen de landwacht goed wisten te vinden om plaatsgenoten verdacht te maken, ontstond hier en daar een Landwachtterreur.

In vergelijking met andere delen van Nederland, die pas in 1945 bevrijd werden, kon in Zeeland de Landwachtterreur geen grote vormen aannemen. Na Dolle Dinsdag kwam de wacht niet meer in actie. Toch hebben de wachters in 1943 en 1944 een grote bedreiging gevormd voor de vele goede Nederlanders. Binnen het kader van wat verder aan misdaden is begaan tijdens de bezetting kan van een bescheiden optreden gesproken worden, doch de Landwachters hebben zeer duidelijk meegewerkt aan het instandhouden en verstevigen van de Duitse greep op Nederland, ook in Goes en op Zuid-Beveland.

Bron: De ontzetting van de Goese Gans